

Praha 4.6.2004

38

Nově hlášené nemoci z povolání v roce 2003

Na území České republiky se sledují všechna nově vzniklá profesionální onemocnění (nemoci z povolání a ohrožení nemocí z povolání). Sběr dat provádí Centrum hygieny práce a nemocí z povolání Státního zdravotního ústavu v Praze, které vede Centrální registr nemocí z povolání a po skončení kalendářního roku jsou data předávána k dalšímu zpracování Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR).

V České republice bylo v roce 2003 hlášeno celkem 1 558 profesionálních onemocnění, z toho bylo 1 486 nemocí z povolání (NzP) a 72 ohrožení nemocí z povolání. Počet nemocí z povolání vykazuje dlouhodobě pokles a v roce 2003 se oproti roku 2002 snížil o 45 případů, tj. o 2,9 %. Počet případů ohrožení nemocí z povolání se naopak proti roku 2002 zvýšil o 3 případy. Incidence profesionálních onemocnění klesla o 0,7 případů na 100 000 pojištěnců.

Ukazatel	Rok		
	2001	2002	2003
Hlášené nemoci z povolání	1 627	1 531	1 486
Ohrožení nemocí z povolání	50	69	72
Profesionální onemocnění celkem	1 677	1 600	1 558
Incidence prof. onem. na 100 000 pojištěnců	37,4	35,8	35,1

Nejvíce **nemocí z povolání** bylo diagnostikováno v Moravskoslezském a Středočeském kraji (262 a 214 případů, tj. 17,6 a 14,4 %). V Moravskoslezském kraji bylo hlášeno nejvíce nemocí z povolání způsobených fyzikálními faktory a ve Středočeském kraji se nejvíce vyskytovala onemocnění postihující dýchací cesty, plíce, pohrudnici a pobřišnici. Nejméně nemocí z povolání bylo hlášeno, shodně jako v předchozím roce, z Karlovarského kraje (11 onemocnění, tj. 0,7 %).

Následující tabulka informuje o výskytu nově hlášených nemocí z povolání podle krajů vzniku NzP:

Území	Rok 2002		Rok 2003	
	počet	v %	počet	v %
Hl. m. Praha	77	5,0	64	4,3
Středočeský kraj	207	13,5	214	14,4
Jihočeský kraj	105	6,9	94	6,3
Plzeňský kraj	114	7,5	106	7,1
Karlovarský kraj	28	1,8	11	0,7
Ústecký kraj	77	5,0	80	5,4
Liberecký kraj	47	3,1	74	5,0
Královéhradecký kraj	83	5,4	93	6,3
Pardubický kraj	94	6,1	99	6,7
Vysočina	78	5,1	68	4,6
Jihomoravský kraj	113	7,4	111	7,5
Olomoucký kraj	112	7,3	156	10,5
Zlínský kraj	68	4,5	54	3,6
Moravskoslezský kraj	328	21,4	262	17,6
Celkem ČR	1 531	100,0	1 486	100,0

Ve srovnání s rokem 2002 došlo v 8 krajích České republiky k poklesu počtu hlášených nemocí z povolání. Nárůst onemocnění v Olomouckém a Libereckém kraji (o 44 a 27 případů, tj. o 39,3 % a 57,4 %) byl způsoben zejména nemocemi kožními a nemocemi přenosnými a parazitárními.

Stejně jako v předchozím roce nejvíce nemocí z povolání vzniklo v odvětví ekonomické činnosti zdravotní a sociální péče (225, tj. 15,1 % případů). Odvětví výroba konstrukcí a kovodělných výrobků se 192 hlášenými případy obsadilo druhé místo. Odvětví těžba uhlí, lignitu a rašeliny kleslo se 190 případy až na třetí místo. Největší nárůst nemocí z povolání, o 28 případů, byl zaznamenán v odvětví výroba potravinářských výrobků a nápojů. Zde vzrostly zejména počty hlášených poškození periferních nervů z přetěžování končetin, alergické rinitidy a dermatitidy.

Počty hlášených nemocí z povolání podle jednotlivých kapitol seznamu nemocí z povolání v roce 2003 v porovnání s předchozím rokem uvádí následující tabulka:

Kapitola	Nemoc z povolání	Nově hlášené případy NzP v roce			
		2002		2003	
		počet	v %	počet	v %
I.	NzP způsobené chemickými látkami	36	2,3	38	2,6
II.	NzP způsobené fyzikálními faktory	544	35,5	506	34,0
III.	NzP týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobřišnice	304	19,9	327	22,0
IV.	NzP kožní	346	22,6	323	21,7
V.	NzP přenosné a parazitární	301	19,7	288	19,4
VI.	NzP způsobené ostatními faktory	-	-	4	0,3
Celkem nemoci z povolání		1 531	100,0	1 486	100,0

V roce 2003 bylo opět nejvíce onemocnění vyvoláno nepříznivým působením fyzikálních faktorů (34,0 %). V sestupném pořadí dále následovaly nemoci postihující dýchací cesty, plíce, pohrudnici a pobřišnici (22,0 %), nemoci kožní (21,7 %) a nemoci přenosné a parazitární (19,4 %). Ve srovnání s rokem 2002 byl nejvyšší pokles počtu hlášených onemocnění o 38, tj. o 7,0 % případů zaznamenán u nemocí způsobených fyzikálními faktory a největší nárůst o 23 případů, tj. o 7,6 % u nemocí postihujících dýchací cesty, plíce, pohrudnici a pobřišnici.

Podle jednotlivých položek seznamu nemocí z povolání se na prvním místě podle četnosti zastoupení umístily nemoci periferních nervů končetin charakteru úžínového syndromu z přetěžování u 158 osob (pokles o 19 případů proti roku 2002). Nejčastěji šlo o pracovníky při výrobě ostatních nekovových minerálních výrobků 27 případů a při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků 25 případů. Průměrný věk takto postižených osob byl 46,6 let a průměrná doba expozice byla 15,2 let. Nejvíce onemocnění vzniklo na území Moravskoslezského a Středočeského kraje.

Na druhém místě byly nemoci periferních nervů horních končetin z vibrací. Onemocnění bylo diagnostikováno u 132 osob. Onemocněli zejména pracovníci při těžbě uhlí (29 případů) a pracovníci při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (27 případů). Nejvíce onemocnění vzniklo opět na území Moravskoslezského kraje (47 případů). Průměrný věk postižených osob byl 47,5 let, průměrná doba expozice byla 17,0 let.

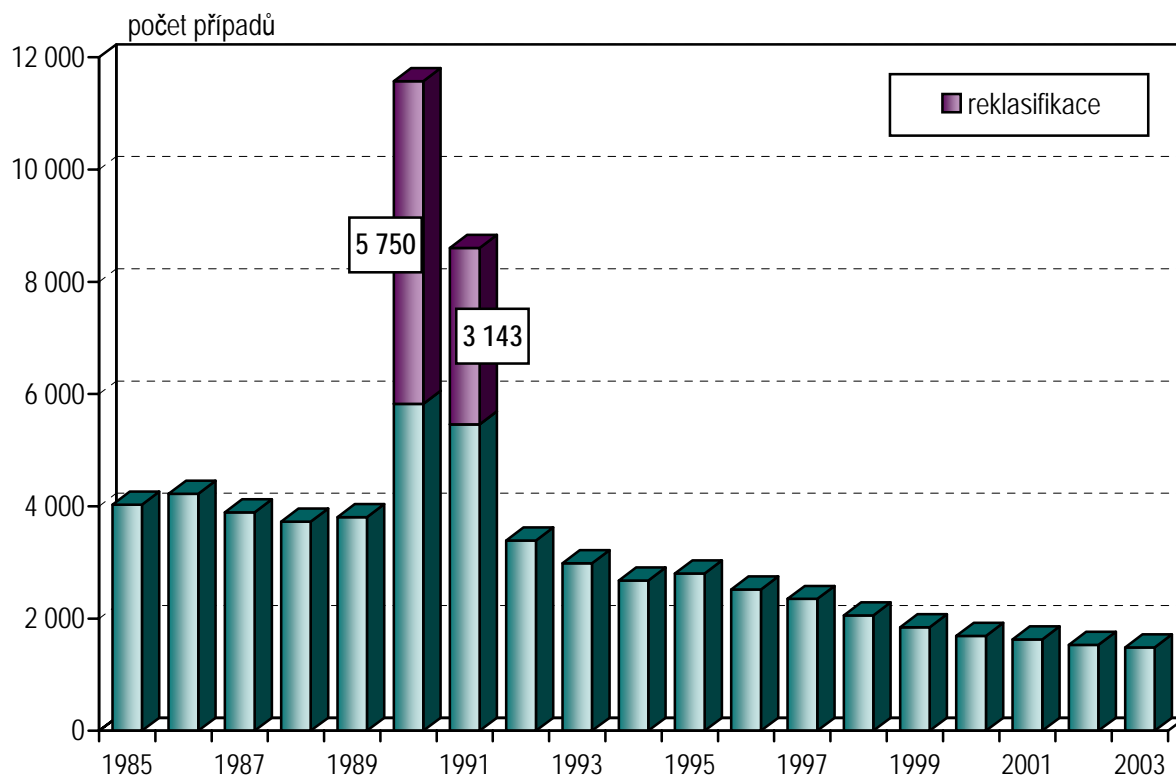
Na dalším místě v pořadí se umístil svrab se 118 případy onemocnění (z toho 114 zdravotnických pracovníků), což bylo o 24 případů méně než v roce 2002. Nejčastěji byli postiženi zaměstnanci z léčeben pro dlouhodobě nemocné, z chirurgických oddělení nemocnic a z domovů důchodců. Nejvíce onemocnění vzniklo na území Ústeckého a Libereckého kraje (29 a 26 případů).

V roce 2003 bylo hlášeno celkem 72 případů **ohrožení nemocí z povolání**, z toho 70 onemocnění bylo vyvoláno působením fyzikálních faktorů. Nejčastěji byla diagnostikována porucha sluchu z hluku (22 případů) a poškození periferních nervů z vibrací a z přetěžování končetin (20 a 13 případů). Nejvíce ohrožení nemocí z povolání vzniklo na území Moravskoslezského kraje (45 případů). Postiženi byli zejména pracovníci při těžbě uhlí (28 případů), při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (11 případů) a při výrobě základních kovů a hutních výrobků (9 případů).

Závěrem můžeme konstatovat, že i v roce 2003 v České republice nadále přetrvává mírně klesající trend v počtu hlášených profesionálních onemocnění, zejména nemocí z povolání. Mezi nežádoucí faktory, které nepochybně přispívají k poklesu hlášených onemocnění, patří vzrůstající nezaměstnanost. Z obavy ze ztráty zaměstnání se pracovníci, kteří mají zdravotní potíže, často na preventivní prohlídky nedostavují nebo své obtíže nepřiznávají. K preventivním prohlídkám se také nedostavuje velká skupina živnostníků nebo domácích pracovníků, kteří zpravidla nejsou pojištěni pro případ nemoci z povolání a pracovního úrazu. Uvedení pracovníci přitom patří mezi nejvíce ohrožené skupiny, protože vykonávají často nejrizikovější práce.

Zpracovala: Milena Asterová

Vývoj hlášených nemocí z povolání v ČR v letech 1985 - 2003

Hlášené nemoci z povolání podle odvětví ekonomických činností v ČR v roce 2003

